

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 9.07.2021 r.

Adam Bodnar

VII.510.23.2021.PF

**Trybunał Konstytucyjny
w Warszawie**

sygn. akt K 3/21

**Wniosek uczestnika postępowania
o rozpoznanie sprawy w pełnym składzie Trybunału Konstytucyjnego**

Na podstawie art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: ustawa o TK), Rzecznik Praw Obywatelskich (RPO) wnosi o wystąpienie przez obecny skład rozpoznający sprawę z wniosku Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2021 r. (sygn. akt K 3/21s) o przekazanie jej do rozpoznania przez pełny skład Trybunału Konstytucyjnego (TK).

Uzasadnienie

1. Powołany art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy o TK stanowi, iż „Trybunał orzeka (...) w pełnym składzie w sprawach (...) o szczególnej zawłości, z inicjatywy Prezesa Trybunału, a także gdy z wnioskiem o uznanie sprawy za szczególnie zawłą do Trybunału zwróci się skład orzekający wyznaczony do rozpoznania danej sprawy, (...) a w szczególności gdy skład orzekający zamierza odstąpić od poglądu prawnego wyrażonego w orzeczeniu wydanym w pełnym składzie”.

2. Przepis ustawy w zakresie przesłanek przekazania właściwości pełnemu składowi TK, jest zredagowany nieprecyzyjnie. Podstawową przesłanką jest „szczególna zawichość” sprawy. Ujęcie przepisu wskazuje natomiast, że sprawą „o szczególnej zawichości” zawsze jest sprawa (zwrot „w szczególności”), w której skład orzekający „zamierza odstąpić od poglądu prawnego wyrażonego w orzeczeniu wydanym w pełnym składzie”. Do tych przesłanek RPO odwołuje się w dalszej części uzasadnienia.

3. Z kolei okoliczność, że przepis ustawy o TK nie wskazuje wyraźnie, że uczestnik postępowania może wystąpić z takim wnioskiem, nie oznacza, że uczestnik tego nie może zrobić, a jedynie że rzecz ta nie została w ustawie uregulowana. RPO z takim wnioskiem do składu orzekającego właśnie występuje, zwłaszcza w obliczu zasadniczych powodów, które merytorycznie uzasadniają przekazanie właściwości na rzecz pełnego składu Trybunału.

4. *Po pierwsze*, RPO pragnie podnieść, że wnioskodawca za przedmiot kontroli wskazuje przepisy Traktatu o Unii Europejskiej podnosząc, że miałyby one być niezgodne z szeregiem przepisów polskiej Konstytucji, w szczególności wyraża przekonanie o ich kolizji z zasadą nadrzędności ustawy zasadniczej. Kwestiami tymi zajmował się już Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie m.in. w sprawach dotyczących traktatu akcesyjnego (wyroku TK z 11 maja 2004 r., sygn. akt K 18/04) oraz traktatu lizbońskiego (wyrok TK z 24 listopada 2010 r., sygn. akt K 32/09), orzekając o ich zgodności m.in. z art. 8 ust. 1 Konstytucji RP. Zgodnie z ustawą o TK, odstąpienie od wypowiedzi orzeczniczych Trybunału Konstytucyjnego wyrażonych w powyższych wyrokach, wymaga również działania w pełnym składzie

5. *Po drugie*, wnioskodawca wskazuje za przedmiot kontroli przepisy traktatowe „w rozumieniu” ukształtowanym w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE). Rozpoznając tak ujęty wniosek Trybunał Konstytucyjny będzie faktycznie dokonywał również kontroli konstytucyjności treści orzecznictwa TSUE. W szczególności, zasada pierwszeństwa prawa unijnego opiera się na ugruntowanym niemal od 60 lat orzecznictwie TSUE. Tymczasem, w powołanym wyroku TK w sprawie traktatu akcesyjnego, TK stwierdził, że nie może czynić przedmiotem dokonywanej przez siebie bezpośredniej oceny konstytucyjności wypowiedzi orzeczniczych Trybunału Sprawiedliwości, a dotyczy to zarówno konkretnych orzeczeń jak również –

wyinterpretowanej z konkretnych orzeczeń – stałej linii orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (pkt III.9.1 wyroku). Gdyby zatem w niniejszej sprawie TK miał dokonywać takiej kontroli, o którą prosi wnioskodawca, a nie jest w stanie jej przeprowadzić bez oceny orzecznictwa TSUE – stanowiłoby to wyraźne odstępianie od poglądu prawnego wyrażonego w orzeczeniu TK zapadłym w pełnym składzie.

6. *Po trzecie*, podobnie jak wyroki TK w powołanych sprawach traktatu akcesyjnego oraz traktatu lizbońskiego wydane został w pełnym składzie, w takim samym składzie zostały wydane inne orzeczenia TK fundamentalne dla określenia relacji między prawem polskim a prawem Unii Europejskiej, w szczególności zaś następujące wyroki: wyrok z dnia 27 kwietnia 2005 r., sygn. akt P 1/05; wyrok z dnia 16 listopada 2011 r., sygn. akt SK 45/09; wyrok z dnia 26 czerwca 2013 r., sygn. akt K 33/12.

7. W tej chwili RPO nie wie, jakie będzie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w niniejszej sprawie. Lecz tego przecież nie wie również – w obecnym stadium postępowania – aktualny pięcioosobowy skład wyznaczony do rozpoznania sprawy. **Istnieje zatem potencjalna możliwość, że Trybunał orzeknie inaczej niż w poprzednich wyrokach, w tym nawet o niezgodności prawa Unii z prawem polskim. Skoro tak może być, to nie mógłby o tym przesądzać skład TK inny niż pełny.**

8. *Po czwarte*, skoro w niniejszej sprawie istnieje potencjalna możliwość, że Trybunał Konstytucyjny orzeknie o niezgodności przepisów unijnego prawa traktatowego z polską Konstytucją, to w takim przypadku musiałby również orzec o tego konsekwencjach. Zaś **określenie skutków ewentualnego orzeczenia TK w takiej sprawie, będzie szczególnie zawile**, mając na względzie również i to, że dotyczy ona podstawowych zobowiązań państwa członkowskiego do przestrzegania prawa Unii i wiążących orzeczeń TSUE.

9. Z uwagi na powyższe Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi jak na wstępie

(-) Adam Bodnar
(podpis na oryginale)